

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Eduskunta
Hallintovaliokunta
hav@eduskunta.fi

Lausunto
14.11.2022

VN/17/2022-TEM-146

1/2

LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ EDUSKUNNALLE LAIKSI KANSAINVÄLISTÄ SUOJELUA HAKEVAN VASTAANOTOSTA SEKÄ IHMISKAUPAN UHRIN TUNNISTAMISESTA JA AUTTAMISESTA ANNETUN LAIN MUUTTAMISESTA SEKÄ SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI (HE 220/2022 VP)

Työ- ja elinkeinoministeriö kiittää mahdollisuudesta antaa kirjallinen asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi (HE 220/2022 vp).

Työ- ja elinkeinoministeriö pitää erittäin myönteisinä esitykseen sisältyviä hallitusohjelmakirjauksiin perustuvia muutosehdotuksia, jotka koskevat ihmiskaupan uhrin auttamisen ja rikosprosessin välisen yhteyden heikentämistä.

Lausunnossaan työ- ja elinkeinoministeriö tarkastelee ehdotusta erityisesti kotoutumisen edistämisestä annetun lain (1386/2010, jäljempänä kotoutumislaki) mukaisten kuntakorvausten sekä työperäisen ihmiskaupan ja hyväksikäytön uhrien tuen näkökulmasta.

Kotoutumisen edistämisestä annetun lain mukaiset korvaukset

Ehdotuksessa ei esitetä muutoksia kotoutumislakiin. Kotoutumislain 53 §:n mukaan kunnalle ja 2023 alkaen myös hyvinvointialueelle korvataan kustannukset, jotka aiheutuvat kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain (jäljempänä vastaanottolaki) 4 luvussa tarkoitetulle ihmiskaupan uhrille tämän asemasta johtuvien erityistarpeiden vuoksi järjestettävästä terveydenhuollon ja sosiaalihuollon palvelusta, tulkittamisesta, henkilön turvallisuuden takaamisesta sekä muusta uhriasemaan liittyvän erityistarpeen vuoksi järjestettävästä toimenpiteestä ja palvelusta. Korvausten maksaminen edellyttää auttamisjärjestelmän asiakkuutta. Lisäksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on pyydettävä Joutsenon vastaanottokeskuksen johtajan lausunto siitä, ovatko korvattaviksi haetut kustannukset aiheutuneet ihmiskaupan uhrin asemasta johtuvien toimenpiteiden ja palvelujen järjestämisestä.

Ihmiskaupan uhrien auttamista koskevaa lainsäädäntöä valmisteleavan työryhmän (VN/10456/2020, STM/054:00/2020) työssä on arvioitu myös uhrien palveluista maksettavien korvausten kokonaisuutta. Tässä yhteydessä on tunnistettu haasteeksi, että kuntien viranomaisilla ei aina ole

tietoa kuntien mahdollisuudesta saada korvauksia valtiolta ihmiskaupan uhrin asemasta johtuvien erityistarpeiden vuoksi järjestettävistä palveluista aiheutuvista kustannuksista kotoutumislain mukaisesti. Korvausjärjestelmä koetaan monimutkaiseksi ja hankalaksi ja vaikeaksi hahmottaa. Yhtenä syynä voi olla lainsäädännön pirstaleisuus. Ihmiskaupan uhrien tuesta säädetään vastaanottolaissa ja sosiaalihuoltolaissa, korvauksista kotoutumislaisissa. Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että tulevaisuudessa olisi syytä arvioida sitä, onko auttamisjärjestelmässä olevien ihmiskaupan uhrien palveluista kunnalle ja hyvinvointialueelle maksettavien korvausten looginen sijainti kotoutumislaki, vai tulisiko korvauksista säättää muussa lainsäädännössä.

Työ- ja elinkeinoministeriö huomauttaa, että mikäli auttamisjärjestelmään ottamisen kynnyksen madaltumisen arvioidaan lisäävän auttamisjärjestelmän asiakkaiden määrää, voi tällä olla vaikutuksia myös kotoutumislain mukaisten kuntakorvausten määriin.

Sosiaalihuoltolain muutokset ja työperäisen hyväksikäytön uhrin

Työ- ja elinkeinoministeriö pitää tarpeellisena myös sosiaalihuoltolain kehittämistä siten, että se tunnistaa paremmin ihmiskaupasta johtuvat tuen tarpeet. Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että ehdotus muun hyväksikäytön mainitsemisesta sellaisena tuen tarpeena, jota varten sosiaalipalveluja on järjestettävä, on ehdoton minimimuutos sosiaalihuoltolakiin. Lisäksi työ- ja elinkeinoministeriö tuo esiin, että hyväksikäyttö voi olla myös työperäistä hyväksikäyttöä.

Paula Karjalainen
Neuvotteleva virkamies

Mira Sinkkonen
Johtava asiantuntija